

them can be the coordinator who organized everything. In several cases can the pharmacist, the eye doctor, podiatrist also a member of the team (Valpreventie, 2019).

Results. A fall is a health problem that happens a lot. The effects are big in psychical, mental, social and financial terms. Everything together leads to a low quality of life. Both personal as environmental factors play a role in the risk of a fall. Searching together for a plan that can be realized to change the way of living is necessary to reduce the numbers of a fall.

Plan in time a follow up make an evaluation and work as a team with your patient in the center.

From the Cochrane review van Gillespie shows that the number of falls are reduced. (Gillespie, 2012)

References

1. Beter ouder (2019, 7 April) <https://beteroud.nl>
2. Gezondheid (2019, 7 April) <https://gezondheid.be>
3. Gillespie LD, Robertson MC, Gillespie WJ et al. Interventions for preventing falls in older people living in the community (Review) The Cochrane library, 2012 DOI: 10.1002/14651858. CD 007146 Pub
4. Thuiszorgwinkel (2019, 10 April) <https://www.thuiszorgwinkel.be/nl/shop/vlot-voort/loophulpen/loophulpen-zonder-wielen>
5. Valpreventie (2019, 7 April) <https://www.valpreventie.be>
6. Zorganders (2019, 7 April) <https://www.zorganderstv.be/nieuws/7de-editie-week-van-de-valpreventie>

УДК: 57.017.22: (796.0113:016.0712)- 053.5-056263(045)

Афанасьев С. М.

*доктор наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
перший проректор з науково-педагогічної роботи*

*Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, м. Дніпро
Родименко І. М.*

кандидат педагогічних наук, директор

*Комунальний заклад освіти «Багатопрофільний навчально-реабілітаційний ресурсно-методичний
центр корекційної роботи та інклюзивного навчання» Дніпропетровської обласної ради, м. Дніпро*

Бурдаев К. В.

старший викладач кафедри фізіології та спортивної медицини

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, м. Дніпро

ФАКТОРНА СТРУКТУРА ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ, СТАТИЧНОЇ РІВНОВАГИ ТІЛА, СТАНУ БІОГЕОМЕТРИЧНОГО ПРОФІЛЮ ПОСТАВИ ТА ОПОРНО-РЕСОРНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ СТОПИ ДІТЕЙ 7 – 10 РОКІВ З ВАДАМИ СЛУХУ

Представлено порівняльний аналіз факторної структури фізичного розвитку, статичної рівноваги тіла, стану біогеометричного профілю постави, опорно-ресорних властивостей стопи дітей 7 – 10 років з вадами слуху. У всіх учасників дослідження генеральний фактор вміщує показники стану біогеометричного профілю їх постави, а також оцінку його стану та інтегральну його оцінку. Фактори II «Фізичний розвиток, вертикальна стійкість тіла та параметри стопи», III «Опорно-ресорні властивості стопи» і IV «Ресорні властивості стопи» мають окремі відмінності. В залежності від віку дітей, у факторі II сконцентровано показники фізичного розвитку – у дітей 7 і 10 років або показники стану опорно-ресорної властивості стопи – у дітей 8 і 9 років. У факторі III дітей 7 і 10 років розташовано показники стану опорно-ресорної функції стопи, а у дітей 8 і 9 років – показники фізичного стану. Натомість, показники стану опорно-ресорної функції стопи відокремилися у факторі IV у дітей 8, 9 і 10 років, а у дітей 7 років – показники фізичного розвитку.

Ключові слова: школярі, вади слуху, адаптивне фізичне виховання, морфологічні особливості, факторний аналіз.

Афанасьев С.Н., Родименко И.Н., Бурдаев К.В., Факторная структура показателей физического развития, статического равновесия тела, состояния биометрического профиля осанки и опорно-ресорных свойств стопы детей 7 - 10 лет с нарушением слуха. Представлен сравнительный анализ факторной структуры физического развития, статического равновесия тела, состояния биометрического профиля осанки, опорно-ресорных свойств стопы детей 7 - 10 лет с нарушением слуха. У всех участников исследования генеральный фактор вмещает показатели состояния биометрического профиля их осанки, а также оценку состояния и интегральную его оценку. Факторы II «Физическое развитие, вертикальная стойкость тела и параметры стопы», III «Опорно-ресорные свойства стопы» и IV «Ресорные свойства стопы» имеют отдельные отличия. В зависимости от возраста детей, в факторе II сконцентрированы показатели физического развития - у детей 7 и 10 лет или показатели состояния опорно-ресорного свойства стопы - у детей 8 и 9 лет. В факторе III детей 7 и 10 лет расположены показатели состояния опорно-ресорной функции стопы, а у детей 8 и 9 лет - показатели физического состояния. Зато, показатели состояния опорно-ресорной функции стопы отделились в факторе IV у детей 8,9 и 10 лет, а у детей 7 лет - показатели физического развития.

Ключевые слова: школьники, нарушение слуха, адаптивное физическое воспитание, морфологические особенности, факторный анализ.

Afanasiev Sergiy, Rodimenko Irina, Burdaiev Kyrill. Factor structure of physical development, static balance of the body, the condition biogeometrical profile of posture as well as support and spring properties of the foot of children of 7 to 10 years old with impaired hearing. In numerous studies, it is stated that the process of development of the musculoskeletal system of school-age children with deprivation of sensory systems is influenced by various factors and is the subject for certain changes, including pathological. The results of the study of the factor structure of physical development, static balance of the body, the state of the biogeometric profile of posture, support and spring properties of the foot of children 7-10 years with hearing impairment, as a prerequisite for the development of health technology. Comparative analysis of the factor structure of physical development, static balance of the body, the state of the biogeometric profile of posture, support and spring properties of the foot of children 7-10 years with hearing impairment indicates that the General factor of all participants of the study contains indicators of the state of the biogeometric profile of their posture, as well as an assessment of the state of the biogeometric profile of their posture in the frontal and sagittal planes and its integral assessment. Factors II "Physical development, vertical stability of the body and the parameters of the foot", III "Support and spring properties of the foot" and IV "Spring properties of the foot" have certain differences. Depending on the age of children with hearing impairments, 7 - 10 years old children have concentrated indicators of physical development in factor II or 8-9 years old children have indicators of the state of support and spring properties of the foot.

Key words: schoolchildren, hearing impairments, adaptive physical education, morphological features, factor analysis.

Постановка наукової проблеми та її значення. В Україні щорічно збільшується кількість дітей з порушеннями у фізичному та розумовому розвитку, значну частину з яких складають діти з вадами слуху [2, с. 67; 4, с.87; 6, с.94; 19, с.1172].

Зниження фізичного й підвищення нервово-психологічного навантаження, інформаційні перевантаження різною мірою, але відбиваються на стані здоров'я дітей та значно його погіршують, особливо серед тих, хто з народження чи на початку свого життя мають фізичні вади [1, с. 16; 5, с. 77; 8, с. 66].

Опорно-руховий апарат виконує багато функцій, найважливішими з яких є забезпечення захисту, опори і руху тіла [3, с. 53; 7, с. 33; 14, с. 1097; 15, с. 1389; 18, с.17]. У численних дослідженнях [8, с. 66; 9, с. 117; 10, с. 53; 17, с. 38], констатовано, що процес розвитку опорно-рухового апарату (ОРА) дітей шкільного віку з порушеннями сенсорних систем знаходиться під впливом різних чинників і підлягає певним змінам.

За даними багатьох фахівців [11, с. 39; 12, с. 56; 13, с. 156; 16, с. 344] однією з причин відхилення у стані здоров'я, зниження темпів фізичного розвитку, виникнення патологічних процесів є порушення статодинамічної постави.

Попри плідну роботу науковців у означеній царині, поза їхньою увагою залишається формування статодинамічної постави дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху в процесі адаптивного фізичного виховання.

Дослідження виконано згідно з планом науково-дослідних робіт ПДАФКІС на 2016-2020 р. за НДР: «Реабілітація осіб з обмеженими фізичними спроможностями з урахуванням особливостей їх психофізіологічних і компенсаторно-приспосувальних порушеннях у різних системах організму людини» (номер державної реєстрації 0111U001170).

Мета дослідження – вивчити факторну структуру показників фізичного розвитку, статичної рівноваги тіла, стану біогеометричного профілю постави, опорно-ресорних властивостей стопи дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху, як передумову розробки технології формування статодинамічної постави.

Матеріали та методи дослідження. Для вирішення завдань було використано: аналіз спеціальної науково-методичної літератури, документальних матеріалів, педагогічні спостереження й експеримент з використанням антропометрії, відеометрії за допомогою програми «Big Foot», а також методів математичної статистики. У дослідженні брали участь школярі, які навчалися в спеціальних навчальних закладах для дітей зі зниженим слухом: у КЗО «БНППМЦКР та ІН» Дніпропетровської обласної ради.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Отримані результати оброблені за допомогою факторного аналізу. На першому етапі шляхом розрахунку власних значень ми встановили кількість факторів, з яких складається факторна структура досліджуваних показників.

Встановлено, що кількість власних значень, які перевищують одиницю, виявилось чотири.

Застосування методу обертання головних компонент за критерієм Варімакс, дозволило 25 досліджуваних показників об'єднати у чотири фактори, які пояснюють 76,39 % загальної дисперсії (табл. 1).

Таблиця 1

Факторна структура фізичного розвитку, статичної рівноваги тіла, стану біогеометричного профілю постави, опорно-ресорних властивостей стопи дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху

Показники	Фактори			
	I	II	III	IV
Вік, років	-0,13	-0,92	-0,14	0,10
Довжина тіла, см	0,00	-0,80	0,14	-0,14
Маса тіла, кг	-0,04	-0,73	0,13	-0,27
ОГК, см	-0,04	-0,70	0,25	-0,37
Вертикальна стійкість, с	0,05	-0,76	-0,17	0,01
Кут нахилу голови (α_1)	0,84	0,01	0,17	0,08
Грудний кіфоз (відстань l_1)	0,77	-0,00	-0,05	-0,07
Кут нахилу тулубу (α_2)	0,81	-0,07	-0,11	-0,06
Живіт (відстань l_2)	0,76	0,12	0,07	0,11

Поперековий лордоз (α_3)	0,89	0,10	0,01	0,09
Кут у колінному суглобі (α_3)	0,87	0,01	0,08	-0,09
Положення тазових кісток (α_4)	0,84	0,01	-0,05	0,01
Симетричність надпліч (α_5)	0,90	0,04	0,02	-0,05
Трикутники талії	0,75	0,08	0,13	0,00
Симетричність нижніх кутів лопаток (α_6)	0,83	-0,14	-0,10	-0,03
Постановка стоп	0,86	0,05	0,03	0,13
Стан біогеометричного профілю у сагітальній площині, бал	0,99	0,04	0,03	0,01
Стан біогеометричного профілю у фронтальній площині, бал	0,99	0,02	0,01	0,01
Інтегральна оцінка стану біогеометричного профілю, бал	0,99	0,03	0,02	0,01
Довжина опорної частини стопи, мм	-0,02	-0,87	-0,29	0,10
Висота гомілково-ступневого суглоба, мм	0,03	-0,85	-0,16	0,09
Висота верхнього краю човноподібної кістки, мм	-0,06	-0,80	-0,07	0,21
Плесневий кут α , град.	0,02	-0,03	0,15	0,86
П'ятковий кут β , град.	0,05	0,16	0,88	-0,02
Кут γ , град.	-0,06	-0,11	-0,81	-0,56

За результатами факторизації вихідних даних, у генеральному Факторі I «Стан біогеометричного профілю постави» виділилися показники, які характеризують стан біогеометричного профілю у фронтальній і сагітальній площинах, а також інтегральна його оцінка. Аналіз структури даного фактора дав можливість встановити його уніполярність: «вага» фактора I, який пояснює 42,57 % загальної дисперсії, статистично значуще визначається кутом нахилу голови ($r = 0,84$; $p < 0,05$), величиною грудного кіфозу ($r = 0,77$; $p < 0,05$), кутом нахилу тулубу ($r = 0,81$; $p < 0,05$), оцінкою живота ($r = 0,76$; $p < 0,05$), величиною поперекового лордозу ($r = 0,89$; $p < 0,05$), кутом у колінному суглобі ($r = 0,87$; $p < 0,05$), положенням тазових кісток ($r = 0,84$; $p < 0,05$), симетричністю надпліч ($r = 0,9$; $p < 0,05$), трикутниками талії ($r = 0,75$; $p < 0,05$), симетричністю нижніх кутів лопаток ($r = 0,83$; $p < 0,05$) та постановкою стоп ($r = 0,86$; $p < 0,05$). Крім цього, вказаний фактор містить оцінку стану біогеометричного профілю у фронтальній ($r = 0,99$; $p < 0,05$) і сагітальній ($r = 0,99$; $p < 0,05$) площинах та інтегральну оцінку стану біогеометричного профілю постави дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху ($r = 0,99$; $p < 0,05$). Варто вказати, що за даними науковців, показники, які відокремлюються в одному факторі, демонструють безпосередній вплив один на один, а генеральний фактор є найбільш показовим. Такий набір показників вказує на виключне значення рівня стану біогеометричного профілю постави дітей 7 – 10 років з вадами слуху і показує, що зі зростанням показників, які його характеризують, збільшується рівень стану біогеометричного профілю постави молодших школярів з вадами слуху.

У факторі II «Фізичний розвиток, вертикальна стійкість тіла та параметри стопи» з навантаженням 21,53 % сконцентровано кілька взаємопов'язаних блоків: він вміщує вік дитини ($r = -0,92$; $p < 0,05$), довжину тіла ($r = -0,8$; $p < 0,05$), масу тіла ($r = -0,73$; $p < 0,05$), ОГК ($r = -0,7$; $p < 0,05$), показник вертикальної стійкості ($r = -0,76$; $p < 0,05$), а також довжину опорної частини стопи ($r = -0,87$; $p < 0,05$), висоту гомілково-ступневого суглоба ($r = -0,85$; $p < 0,05$) та висоту верхнього краю човноподібної кістки ($r = -0,8$; $p < 0,05$). Можна стверджувати, що однаковий полярний знак виділених показників свідчить про їх пряму залежність, тобто чим менший вік дитини з вадами слуху, тим нижчий рівень її вертикальної стійкості і менші показники параметрів її стопи.

Фактор III «Опорно-ресорні властивості стопи» виявився біполярним. З навантаженням 7,61 % він формується з п'ятового кута β ($r = 0,88$; $p < 0,05$), який характеризує опорні властивості стопи і має від'ємну кореляцію з кутом γ – показником, що характеризує опорно-ресорні властивості стопи ($r = -0,81$; $p < 0,05$). Отже, можна стверджувати, що збільшення кута β зумовлює зменшення кута γ .

Фактор IV «Ресорні властивості стопи» визначається величиною кута плеснового кута α ($r = -0,8$; $p < 0,05$), що характеризує ресорні властивості стопи і пояснює 4,74 % загальної дисперсії.

Більш детальний аналіз досліджуваних показників дозволив побудувати матрицю головних факторів, що характеризують фізичний розвиток, статичну рівновагу, стан біогеометричного профілю постави і опорно-ресорних властивостей стопи дітей 7 – 10 років з вадами слуху.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Аналіз факторної структури дітей 7 – 10 років з вадами слуху свідчить про те, що у всіх учасників експерименту генеральний фактор вміщує показники стану біогеометричного профілю їх постави, а також оцінку стану біогеометричного профілю їх постави у фронтальній і сагітальній площинах та інтегральну його оцінку.

В залежності від віку дітей з вадами слуху фактори II, III і IV мають окремі відмінності. Так у факторі II сконцентровано показники фізичного розвитку – у дітей 7 і 10 років або показники стану опорно-ресорної властивості стопи – у дітей 8 і 9 років. При цьому у факторі III дітей 7 і 10 років розташовано показники стану опорно-ресорної функції стопи, а у дітей 8 і 9 років – показники фізичного стану. Натомість, показники стану опорно-ресорної функції стопи відокремилися у факторі IV у дітей 8, 9 і 10 років, а у дітей 7 років – показники фізичного розвитку.

Отримані результати необхідно враховувати у процесі адаптивного фізичного дітей з вадами слуху з метою формування статодинамічної постави.

У подальшому плануються дослідження щодо удосконалення процесу адаптивного фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху в процесі фізичного виховання.

Література

1. Бурдаєв К.В. Особливості вертикальної стійкості тіла молодших школярів з вадами слуху в процесі фізичного виховання // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури»: зб. наукових праць. – 2018. – Випуск 3 (97). – С.15–19
2. Зияд Хамиди Ахмад Насраллах. Коррекция нарушений осанки слабослышающих школьников средствами физического воспитания : дис. на соискание учен. степени канд. наук по физ. воспитанию и спорту : 24.00.02. – К., 2008. – 180 с.
3. Кашуба В.А. Современные методы измерения осанки человека // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорт : Зб. наук. пр. під. ред. С.С. Єрмакова. – Харків: ХДАДМ, 2002. – № 11. – С. 51–56.
4. Кашуба В. А., Бенжедду А. Профилактика и коррекция нарушений пространственной организации тела человека в процессе физического воспитания. – К.: Знання України, 2005. – 158 с.
5. Кашуба В.А. Біомеханічні та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2007. – № 2. – С.77.
6. Кашуба В. А., Зияд Хмаид Ахмад Насраллах Коррекция нарушений осанки школьников в процессе адаптивного физического воспитания. – К.: Наук. Світ, 2008. – 223 с.
7. Кашуба В. А., Сергиенко К.Н. Технологии биомеханического контроля состояния опорно-рессорной функции стопы человека // Материалы I Международной научно-практической конференции «Биомеханика стопы человека». – Гродно, 2008. – С. 32–34.
8. Кашуба В., Насраллах Зияд, Демчук С. Характеристика просторової організації тіла дітей молодшого шкільного віку зі слуховою депривацією // Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2014. – Вип. 14. – С. 65–69.
9. Кашуба В., Маслова О., Ричок Т. Особливості ставлення школярів із вадами слуху до власного здоров'я // Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені ЛесіУкраїнки. – 2016. – Вип. 23. – С. 115–122.
10. Кашуба В., Маслова О., Ричок Т. Оцінка рівня теоретичної підготовленості школярів із вадами слуху як невід'ємного складника їхньої здоров'яформувальної діяльності // Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі України. – 2016. – Вип. 24. – С. 50–59.
11. Кашуба В. А., Маслова Е.В., Рычок Т.Н., Лопатский С.В. Использование мультимедийных технологий в процессе физического воспитания различных групп населения // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. Фізична культура і спорт». – 2017. – Вип. 6 (88) 17. – С. 37–41.
12. Кашуба В., Маслова О., Ричок Т. Аналіз рівня практичних умінь до здоров'яформуючої діяльності дітей та підлітків з вадами слуху // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2017. – № 2. – С. 54–58.
13. Кашуба В., Ричок Т. Популяризація сучасних форм рухової активності серед школярів з сенсорними порушеннями, шляхом використання мультимедійних технологій // Вісник Прикарпатського університету. Серія «Фізична культура». – 2017. – № 25–26. – С. 154–160.
14. Кашуба В., Савлюк С. Біологічні передумови розробки концепції формування просторової організації тіла дітей 6–10 років із депривацією зору. Biological preconditions for the development of the formation concept of spatial organization of body of the children with vision deprivation // Journal of Education, Health and Sport formerly Journal of Health Sciences. Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz. – Bydgoszcz, Poland, 2017. – Vol. 7, – N 7. – S. 1095–1112. Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.1039950>.
15. Кашуба В., Савлюк С. Структура та зміст технології профілактики й корекції порушень просторової організації тіла дітей 6–10 років із депривацією сенсорних систем. Structure and content of the technology of prevention and correction of disturbances of spatial organization of the body of children 6–10 years old with sensory systems deprivation // Journal of Education, Health and Sport formerly Journal of Health Sciences. Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz. – Bydgoszcz, Poland, 2017. – Vol. 7, N 8. – S. 1387–1407. Режим доступу : <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.1050987>.
16. Кашуба В.О., Попадюха Ю.А. Біомеханіка просторової організації тіла людини: сучасні методи та засоби діагностики і відновлення порушень : монографія. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 768 с.
17. Лапутин А. Н., Кашуба В.А., Сергиенко К.Н. Технология контроля двигательной функции стопы школьников в процессе физического воспитания : метод. пособие для студ. II курса фак. спорт. медицины и физ. реабилитации. – Киев, 2003. – 67 с.
18. Сергиенко К.Н. Контроль и профилактика нарушений опорно-рессорных свойств стопы школьников в процессе физического воспитания : автореф. дис. канд. наук по физическому воспитанию и спорту. – К, 2003. – 20 с.
19. Afanasiev Sergey, Burdaiev Kyrill Formation of the vertical stability of the body of junior schoolchildren with hearing impairments in the process of physical education // Journal of education, Health and Sport. – 2017. – № 7 (6). – P. 1169–1178.

Reference

1. Burdaev K. (2018), "Peculiarities of the vertical stability of the body of junior schoolchildren with hearing impairments in the process of physical education", *Naukoviy chasopis Natsionalnogo pedagogichnogo universitetu imeni M.P. Dragomanova. Seriya 15 "Naukovo-pedagogichni problemi flizichnoyi kulturi"* : zb. naukovih prats, Vol. 3 (97), pp. 15–19.

2. Ziyad Hamidi Ahmad Nasrallah (2008), "Correction of violations of the posture of hearing impaired schoolchildren by means of physical education", Dis. na soiskanie uchen. stepeni kand. nauk po fiz. vospitaniyu i sportu za spets. 24.00.02. K., 2008, 180 p.
3. Kashuba V.A. (2002), "Modern methods for measuring human posture", Pedagogika, psihologiya ta mediko-biologichni problemi fizichnogo vihovannya i sportu : zb. nauk. pr. pid. red. S.S. Ermakova. Harkiv, HDADM, no 11, pp. 51–56.
4. Kashuba V.A. and Benzheddu Adel (2005), "Prevention and correction of disorders of the spatial organization of the human body in the process of physical education", K.: Znannya Ukraini, 158 p.
5. Kashuba V.A. (2007), "Biomechanical and information technologies in physical education and sports", Teoriya i metodika fizichnogo vihovannya i sportu, no. 2, p. 77.
6. Kashuba V.A. and Ziyad Hmaid Ahmad Nasrallah (2008), "Correction of violations of the posture of schoolchildren in the process of adaptive physical education", K.: Nauk. svit, 223 p.
7. Kashuba V.A. and Sergienko K.N. (2008), "Technologies of biomechanical control of the state of the support-spring function of the human foot", Materialy Mezhdunarodnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii «Biomehanika stopy cheloveka», Grodno, pp. 32–34.
8. Kashuba V., Ziyad Hmaid Ahma Nasrallah and Demchuk S. (2014), "Characteristics of spatial organization of the body of children of junior school age with auditory derivation", Molodizhniy naukoviy visnik Shidnoevropeyskogo natsionalnogo universitetu imeni Lesi Ukrayinki, Vol. 14, pp. 65–69.
9. Kashuba V., Maslova O. and Richok T. (2016), "Features of the attitude of schoolchildren with hearing impairments to their own health", Molodizhniy naukoviy visnik Shidnoevropeyskogo natsionalnogo universitetu imeni Lesi Ukrayinki, Vol. 23, pp. 115–122.
10. Kashuba V., Maslova O. and Richok T. (2016), "Assessment of the level of theoretical preparation of students with hearing impairments as an integral part of their healthforming activities", Molodizhniy naukoviy visnik Shidnoevropeyskogo natsionalnogo universitetu imeni Lesi Ukrayinki, Vol. 24, pp. 50–59.
11. Kashuba V.A., Maslova E.V., Richok T.N. and Lopatskiy S.V. (2017), "The use of multimedia technologies in the process of physical education of various population groups", Naukoviy chasopis NPU im. M. P. Dragomanova. Ser. no. 15. "Naukovo-pedagogichni problemi fizichnoyi kulturi. Fizichna kultura i sport", Vol. 6(88)17, pp. 37–41.
12. Kashuba V., Maslova O. and Richok T. (2017), "Analysis of the level of practical skills for healthforming activities of children and adolescents with hearing impairments", Teoriya i metodika fizichnogo vihovannya i sportu, no. 2, pp. 54–58.
13. Kashuba V. and Richok T. (2017), "Popularization of modern forms of motor activity among pupils with sensory impairments, using multimedia technologies", Visnik Prikarpat'skogo universitetu. Seriya «Fizichna kultura», no. 25–26, pp. 154–160.
14. Kashuba V. and Savlyuk S. (2017), "Biological preconditions for the development of the formation concept of spatial organization of body of the children with vision deprivation", available at: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.1039950> (accessed July 7, 2017).
15. Kashuba V. and Savlyuk S. (2017), "Structure and content of the technology of prevention and correction of disturbances of spatial organization of the body of children 6–10 years old with sensory systems deprivation", available at: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.1050987> (accessed July 8, 2017).
16. Kashuba V.O. and Popadyuha Yu.A. (2018), "Biomechanics of spatial organization of the human body: modern methods and means of diagnosis and restoration of disorders", K.: Tsentri uchbovoyi literaturi, 768 p.
17. Laputin A. N., Kashuba V.A. and Sergienko K.N. (2003), "Technology of control of motor function of the foot of schoolchildren in the process of physical education", Kiev, 67 p.
18. Sergienko K.N. (2003), "Control and prevention of violations of the support-spring properties of the foot of schoolchildren in the process of physical education", Avtoref. dis. ... kand. nauk po fizicheskomu vospitaniyu i sportu, Kiev, 20 p.
19. Afanasiev Sergey and Burdaiev Kirill (2017), "Formation of the vertical stability of the body of junior schoolchildren with hearing impairments in the process of physical education", Journal of education, Health and Sport, no. 7 (6), pp. 1169–1178.

УДК: 159.922:613.9

Білозерська С.І.

*Кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*

ЗМІСТОВІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ТА ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ

У статті представлений психологічний аналіз категорії психічного здоров'я особистості та його зв'язку з фізичним; методологічні засади у їх вивченні в контексті цілісного підходу до проблеми здоров'я людини. Виділено критерії та параметри психічного і фізичного здоров'я, ознаки психічно здорової особистості, основні напрямки сучасних досліджень. Доводиться думка, що саме психічне і фізичне здоров'я є необхідною умовою повноцінного функціонування і розвитку людини в процесі її життєдіяльності. Таким чином, з одного боку, вони є умовою адекватного виконання людиною своїх вікових, соціальних і культурних ролей, з іншого боку, забезпечують людині можливість безперервного розвитку протягом всього її життя.

Повноцінне фізичне, духовне, психологічне і соціальне благополуччя, гармонійний розвиток фізичних і духовних сил організму, принцип їх єдності, саморегуляції і гармонійної взаємодії всіх його органів є головною ознакою психічно